

Spet zverinice z Goričkega

Kraljestvo povodnega moža se vrača, malce poškodovano sicer, a vendarle spet kraljestvo

Čisto zagotovo je vidra kriva za marsikatero "videnje" povodnega moža, še posebej, če je opazovalec svoj dar opazovanja prej malo pomočil v alkohol. Obrisi čokate glave nad gladino jezera, velike in zvedave črne oči, dolgi povešeni brki... In tako je bilo dolgo. Potem je bilo treba vodotoke spremeniti v kanale s "pravilnimi" bregovi, da ne bi več poplavljali. Česar niso prej postorile pasti, osti, mreže in lovske puške, so dokončali pesticidi s polj, težke kovine, ceste in železnica. Povodni možje so živeli le še v pravljicah, njihovo kraljestvo je bilo nepopravljivo poškodovano.

Videti vidro, igrivo vodno kuno, je redek in zato izjemen dogodek. A na Goričkem takšen čudež ni nemogoč. Začelo se je pred leti, ko je Marjana Hönigsfeld Adamič po izgubi službe pri največji slovenski založbi in dodatnem študiju varstva naravne dediščine ustanovila zasebni zavod s tega področja, poimenovan Lutra, kar je latinsko ime za vidro. Ta igriva zverinica jo je spremljala že vse od diplome na biologiji, njeni otroci niso spali s plišastimi medvedki, ampak s plišastimi vidrami. Ko je izvedela, da na Goričkem živijo še zadnji ostanki vidrine populacije, je bila vse manj v Ljubljani in vse več na skrajnem severovzhodu države. Na Goričkem je za ljudi večkrat "naša Lutra" kot Marjana, bela skuštrana terierka po imenu Maybe, je njen zaščitni znak, vidra pa ambasadorica za zaščito vodotokov. V resnici je pes bel samo takrat, ko pride iz iz Ljubljane, skupno križarjenje po potokih, gozdovih, okrog jezer ga do večera zmeraj pobarva v zemeljsko rjavo.

Raje nič kot slabo

Slovenija je plula z evropskimi tokovi, varstvo narave je postajalo vse pomembnejše, bitka za evropske naravovarstvene projekte se je začela. Če se je udeležil s pogumom in garanjem, imaš velike možnosti za zmago. Inštitut Lutra opravlja tudi presoje vplivov pri posegih v naravo in predloge omilitvenih ukrepov. "Zakaj pa je potrebno toliko terenov in toliko časa?" se je pred leti obregnila uradnica Darsa. "Poznam biologe, ki takšno presojo opravijo s svoje pisalne mize." Že mogoče, ampak kje je potem tvoja strokovnost... "Raje nič kot slabo," pravi Hönigsfeldova. Evropski skladi so v zadnjih letih podprli kar tri naravovarstvene projekte Inštituta Lutra. Life 3 Natura (ohranitev vidrine populacije na Goričkem) Pharos program (Z vidro do čistestih voda) in Donavski regionalni program.

"Osnovna misel je preprosta," pravi Marjana Hönigsfeld Adamič. "Ne moreš ohraniti živali, če ne ohranjaš njenega življenjskega okolja. Če pa vidri izboljšaš okolje, ga tudi človeku, kajne? Tukaj na Goričkem popravljamo grehe, storjene v preteklosti, pa tudi novejša, kot je železnica, ki je presekala marsikateri potok." Vidra namreč potrebuje kilometre in kilometre sklenjenih vodotokov. Prava potepinka je. A že most, pod katerim ni suhih brežin, po katerih bi lahko nadaljevala pot, jo ustavi. Šla bo raje čez cesto. Izbirčna je pri podhodih - če ne vidi svetlobe na koncu in če niso dovolj veliki, jih ne bo uporabila. Prečkanje ceste pa se mnogokrat konča usodno - in če veš, da se njeno število ne meri v stoticah, ampak le v skopih desetih, je velika izguba vsaka povožena žival. Njena najljubša hrana so ribe, raki, žabe, školjke, tudi obvodnih ptičev in majhnih sesalcev se ne brani - kajti kljub ljubkosti in igrivosti je po osnovnem "poklicu" zver.

zakopanega v knjige in prilepljenega na večino časa preživi na terenu in v Petrovcih je največkrat zaklenjena. Inštitut Jakoba, tudi "projektni" pes je nenehno na povezano s terenom, če izgubiš stik z njim, oplel," pravi Marjana. Nastajajo učne poti, delavnice, izboljšave podhodov in običajnih informacijske točke, kmalu bo zrasel tudi

Štiri vidre se slikajo

okolje," pravi Marjana Hönigsfeld. "Naš njene navade in način življenja. Radi bi izvedeli za vse njene vsakdanje in nevsakdanje poti, ki jih ubira po Goričkem, zato jih redno spremljamo."

A vidra ni žival, ki bi se ji človek lahko prilepil na rep. Popularna metoda spremljanja je radiotelemetrija, a je treba žival najprej ujeti. To pomeni zanjo stres, možnost poškodbe in skoraj greh bi bil, da bi gibčno vretenasto telo "obtežili" z ovratnico. Zato so se na Lutri odločili vidre spremljati s posebej za ta namen prirejenimi senzorski kamerami; namestijo jih na mesta, ki jih vidre redno obiskujejo in označujejo z iztrebki - predvsem so to suhe brežine pod mostovi. To so prave "oglasne table", pravi Marjana, kjer si vidre izmenjujejo vonjavna sporočila. Pri tem jih "zasači" senzor, sproži kamero z bliskavico in nastane dokument - posnetek vidre. Slaba stran tega, pravi naša sogovornica, je v tem, da kamere sprožajo tudi druge živali, ki hodijo po istih poteh in se "slikajo" prav tako rade ali še raje kot vidre. Od tod cela galerija fotografij: jazbecev, srn, košut, kun, lisic, da o "biotski pestrosti" domačih mačk sploh ne govorimo. Kolikor je znano, pravi Marjana Hönigsfeld, so vidre na Goričkem prve svoje vrste, ki se "slikajo" pri fotografskih avtomatih.

Njihove sledi v pesku ob goričanskih potokih se množijo. Kraljestvo povodnega moža se vrača, malce poškodovano sicer, a vendarle spet kraljestvo.

Videti vidro, igrivo vodno kuno, je redek in zato izjemen dogodek.

Gorička Lutra in "projektni" pes

Vidra "se slika"

Če si znanstvenika predstavljate v pisarni, računalnik, ste udarili mimo. Naša sogovornica gumijastih škornjih, pisarna Inštituta Lutra v ima že dva mlada sodelavca biologa: Tatjano in terenu. "Raziskovalno delo mora biti nenehno če izgubiš stik s prebivalci in lokalnimi oblastmi, si poučne table, lepe brošure, naravovarstvene vidrinih poti, zasaditve ekoloških čistilnih naprav, vidrin center..."

"Na različne načine izboljšujemo vidrino življenjsko namen je tudi čim bolj spoznati to vodno kuno,

namen je tudi čim bolj spoznati to vodno kuno, zato jih redno spremljamo."

Preveč jih konča pod kolesi avtomobilov.

Glorija Marinovič